

V Bruselu dne 22.6.2022
SWD(2022) 168 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE
SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

[...]

Průvodní dokument k
návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady
o obnově přírody

{COM(2022) 304 final} - {SEC(2022) 256 final} - {SWD(2022) 167 final}

Souhrnný přehled (max. dvě strany)
Posouzení dopadů právního rámce pro obnovu přírody
A. Potřeba opatření
V čem spočívá problém a proč se jedná o problém na úrovni EU?
Obecným problémem je, že úbytek biologické rozmanitosti a degradace ekosystémů pokračují alarmujícím tempem. Jak uvádí Zelená dohoda pro Evropu, jedná se o jednu z největších hrozeb pro EU v příštích desetiletích, neboť naše společnost a hospodářství jsou silně závislé na přínosech, jež poskytují zdravé ekosystémy. Geopolitický vývoj v Evropě zdůraznil potřebu zajistit bezpečnost a odolnost potravinových systémů a kromě toho změna klimatu a úbytek biologické rozmanitosti představují významné dlouhodobé hrozby pro zemědělskou produkci. Obnova přírody funguje jako pojistka k zajištění dlouhodobé udržitelnosti a odolnosti EU v celé řadě hospodářských odvětví. Obnova ekosystémů v celé EU je však v současnosti k řešení těchto výzev výrazně nedostatečná a stav ekosystémů se i nadále zhoršuje. Ačkoli existují určité konkrétní politiky přispívající k obnově ekosystémů, stále přetrvává řada nedostatků: ve stávajících právních předpisech, jako je směrnice o ochraně přírodních stanovišť, chybí konkrétní cíle, pro mnoho ekosystémů (např. lesy a agroekosystémy) neexistuje komplexní právní úprava a stanovené dobrovolné cíle jsou neúčinné. Obecně lze říci, že dosavadní snahy nevedly k dostatečné obnově v potřebném rozsahu a s vynaložením potřebného úsilí.
Čeho by mělo být dosaženo?
Konkrétním cílem je obnovit poškozené ekosystémy v celé EU (např. mokřady, lesy, mořské ekosystémy, agroekosystémy, řeky, jezera a nívní stanoviště), zejména pak ty, které mají největší potenciál zachycovat a ukládat uhlík, a předcházet přírodním katastrofám a zmírňovat jejich dopad. Stanovení tohoto cíle by mělo napomoci tomu, že biologická rozmanitost v EU bude do roku 2030 na cestě k obnově a že se do roku 2050 zavedou opatření na obnovu pro všechny ekosystémy v EU, jež obnovu potřebují. Odpovědnost za dosažení tohoto cíle ponese EU a členské státy. Operační cíle jsou následující: a) stanovit právně závazné cíle pro obnovu ekosystémů a zachování jejich dobrého stavu jako doplněk stávajících právních nástrojů a b) vytvořit účinný prováděcí rámec, v němž členské státy vypracují národní plány na obnovu přírody zaměřené na způsob dosažení příslušných cílů, jež nastíní posouzení stavu, plán pro obnovu, způsob podávání zpráv a financování. Komise bude plány pravidelně přezkoumávat a posuzovat pokrok.
Jakou přidanou hodnotu budou mít tato opatření na úrovni EU (subsidiarita)?
Vzhledem k tomu, že degradace ekosystémů má přeshraniční povahu, řešení na úrovni EU přináší přidanou hodnotu. Na základě stávajících právních předpisů EU jsou k dosažení významné úrovně obnovy zapotřebí koordinovaná a soudržná opatření, která dodají Evropské unii potřebnou důvěryhodnost, aby se stala celosvětovým lídrem.
B. Řešení
Prostřednictvím kterých možností lze cílů dosáhnout? Je některá možnost upřednostňována? Pokud ne, uveďte proč.
Možnost č. 1: Základní scénář předpokládá provádění Strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a příslušných unijních a vnitrostátních strategií, aniž by byly zavedeny právně závazné cíle pro obnovu. Možnost č. 2: Zastřešující právně závazný cíl obnovit ekosystémy v EU do roku 2050. Možnost č. 3: Řada právně závazných cílů a povinností týkajících se jednotlivých ekosystémů a vedoucích k obnově široké škály ekosystémů do roku 2030, 2040 a 2050 (např. mokřady, lesy, mořské ekosystémy, agroekosystémy, řeky, jezera a nívní stanoviště). V pozdějších fázích mohou být na základě metodiky platné pro celou EU zavedeny další cíle týkající se ekosystémů, pro něž zatím není k dispozici dostatek informací. Možnost č. 4: Kombinuje možnosti č. 2 a č. 3: zastřešující cíl usilující o celkový pokrok, který by byl podpořen právně závaznými cíli týkajícími se jednotlivých ekosystémů. Jedná se o upřednostňovanou možnost.

Jaké jsou názory jednotlivých zúčastněných stran? Kdo podporuje kterou možnost?
Zúčastněné strany podporují názor, že v oblasti obnovy a z hlediska právních předpisů je třeba učinit mnohem více. Tento náhled je podpořen několika názory na zastřešující cíl i na cíle týkající se jednotlivých ekosystémů. Některé zúčastněné strany, včetně těch, které denně pracují s přírodními zdroji / stanovišti (zejména lesníci a někteří uživatelé půdy), zpochybňují přidanou hodnotu dodatečných právních předpisů.
C. Dopady upřednostňované možnosti
Jaké jsou výhody upřednostňované možnosti (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte výhody hlavních možností)?
Upřednostňovaná možnost č. 4 poskytuje řadu výhod. Zaprvé přinese významné zlepšení stavu biologické rozmanitosti a zdraví ekosystémů v celé EU. Rozfázovaný přístup jednak přinese rychlý užitek, jednak zajistí široké pokrytí z dlouhodobého hlediska. Lepší zdraví ekosystémů rovněž povede k významnému zvýšení jejich schopnosti přinášet řadu výhod, jako je zmírňování změny klimatu, prevence a snižování dopadu katastrof, vyšší kvalita vody, čistší ovzduší, zdravější půda a celkově dobré životní podmínky. Z posouzení vyplývá, že přínosy zdaleka převažují nad náklady . Přínosy obnovy široké škály rašeliníšť, mokřin, lesů, vřesovišť, křovin, travních porostů, řek, jezer, nivních stanovišť a pobřežních mokřadů v EU budou činit odhadem cca 1 860 miliard EUR (s odhadovanými náklady cca 154 miliard EUR). Odhadují se rovněž významné přínosy pro další typy ekosystémů, jako jsou mořské a městské ekosystémy, a pro obnovu populací opylovačů.
Jaké jsou náklady na upřednostňovanou možnost (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte náklady na hlavní možnosti)?
Hlavní náklady budou vynaloženy v důsledku obnovy ekosystémů a jejich údržby. Určité náklady mohou vzniknout v důsledku ušlých příjmů při přechodu na udržitelnější postupy, např. zemědělcům, vlastníkům lesů nebo rybářům; tyto náklady by mohly být částečně nebo zcela pokryty z finančních prostředků EU a z jiných zdrojů. Upřednostňovaná možnost rovněž zahrnuje správní náklady na vývoj společných monitorovacích systémů, vypracování a provádění národních plánů na obnovu přírody a kontrolu pokroku. Náklady by vznikly na úrovni členských států i na úrovni EU.
Jaké budou dopady na malé a střední podniky a na konkurenceschopnost?
Upřednostňovaná možnost bude mít zejména z dlouhodobého hlediska pozitivní dopad na podniky, které jsou přímo závislé na zdravých ekosystémech (méně záplav a sucha, vyšší kvalita a množství vody, zapojení malých a středních podniků do činností obnovy), jakož i na podnikání v oblasti cestovního ruchu. Při změně obhospodařování půdy, v důsledku sníženého objemu rybaření nebo přizpůsobení novým postupům zřejmě vzniknou určité náklady zemědělcům, lesníkům a rybářům.
Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?
Vzniknou náklady na činnosti spojené s aktivní snahou o obnovu, dále na nákup půdy, kompenzace pro vlastníky půdy, uživatele půdy nebo rybáře za zvýšené náklady a ušlý příjem a dále vzniknou členským státům administrativní náklady v souvislosti s přípravou a prováděním národních plánů na obnovu přírody. Na podporu členských států lze poskytnout významnou část z 10 % víceletého finančního rámce vyčleněných na podporu biologické rozmanitosti do roku 2026.
Očekávají se jiné významné dopady?
EU by šla příkladem v mezinárodních jednáních o biologické rozmanitosti, například v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti. Vývoj společných monitorovacích metodik a případné opětovné použití dat v jiných oblastech monitorování unijních ekosystémů přinese výhody v podobě zjednodušení. Právní rámec pro obnovu přírody rovněž zásadním způsobem přispěje k naplnění Zelené dohody pro Evropu, včetně cílů právního rámce pro klima, klimatických cílů do roku 2030 a strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu.

Proporcionalita?
Právní rámec, jehož zastřešujícím cílem je obnova přírody, společně s řadou konkrétních cílů věnujících se široké škále ekosystémů, je úměrný míře a rozsahu cílů, jichž má být dosaženo.
D. Návazná opatření
Kdy bude tato politika přezkoumána?
Odhaduje se, že tento právní akt vstoupí v platnost v roce 2023 a bude přezkoumán do roku 2035. V případě, že by byla k dispozici dostatečná data a poznatky, by bylo možné zavést dodatečné cíle změnami tohoto předpisu. Komise bude hodnotit pokrok v dosahování příslušných cílů na základě údajů a informací, jež budou členské státy pravidelně předkládat.